

УДК 007:304:070

СУЧАСНІ ЗБРОЙНІ КОНФЛІКТИ У ВИДАННЯХ «RZECZPOSPOLITA» ТА «GAZETA WYBORCZA»

Галина Корба

Львівський національний університет імені Івана Франка,
бул. Генерала Чупринки, 49, 79044, Львів, Україна, e-mail: journft@franko.lviv.ua

Проаналізовано польський досвід висвітлення військових конфліктів на прикладі найвпливовіших польських видань «Rzeczpospolita» та «Gazeta Wyborcza».

Ключові слова: журналістика, військовий конфлікт, «гарячі точки», польська преса, «Rzeczpospolita», «Gazeta Wyborcza».

Геополітичну ситуацію в сучасному світі не можна назвати стабільною: міжнародні суперечності, територіальні конфлікти, миротворчі операції тощо повсякчас виникають в різних точках земної кулі. Обов'язок журналіста загалом і публіциста зокрема — висвітлювати події в «гарячих точках» професійно, не виходячи за рамки загальних морально-етичних норм подачі військових конфліктів.

Очевидно, що публіцистика — більш суб'єктивний різновид журналістської діяльності, відтак на концептуальний виклад думки у військовій публіцистиці впливатимуть різноманітні чинники, — починаючи від особистої позиції автора і закінчуючи зовнішньополітичними інтересами держави, яку він представляє.

У цій статті акцентовано увагу на польському досвіді висвітлення військових конфліктів. *Об'єктом* дослідження ми обрали сучасну газетну польську публіцистику. Якщо говорити про першу, то, з огляду на те, що Польща має в своєму активі такі визнані зразки якісної преси як «Rzeczpospolita» та «Gazeta Wyborcza», було очевидно, що ми матимемо достатній простір для досліджень.

Перелічені приклади сучасної польської публіцистики досліджено на предмет висвітлення в них подій у «гарячих точках». Нас цікавила передусім їхня концептуальна подача в польських медіа та специфіка їхнього висвітлення в контексті політичних зацікавлень та упереджень польського соціуму.

Ми ставили перед собою такі завдання: розглянути польську військову публіцистику в контексті загальноприйнятих морально-етичних норм висвітлення військових конфліктів, виявивши її відповідність наведеним принципам; на прикладах з преси розкрити основні риси подачі подій в «гарячих точках», притаманні польській газетній публіцистиці.

Актуальність статті детермінована потребою виявлення хиб і переваг українського медіа-простору щодо польського, а отже, пошуку відповідей та рецепцій удосконалення і підвищення професійного рівня журналістики. Польська публіцистика набагато ближча до української, аніж її західноєвропейський аналог. Йдеться не про географічну близькість, а про суміжність зовнішньополітичних пріоритетів та відносну співмірність матеріальної бази ЗМІ, від якої залежить розгалуженість мережі закордонних кореспондентів, доступ до іноземних джерел інформації, зрештою, можливість журналіста стати безпосереднім свідком подій, які він висвітлюватиме.

Новизна роботи полягає в тому, що таких досліджень про власне польську військову публіцистику в Україні немає. Аналіз базується на першоджерелах. Йдеться не лише про висвітлення протистоянь відносно віддалених у часі (Балкани, Ірак, лівансько-ізраїльський конфлікт). Ми розглядаємо також позицію публіцистів уже перелічених провідних польських видань щодо російсько-грузинської війни (серпень 2008 року).

В процесі збору інформації під час воєнних дій найчастіше виникають етичні колізії. Журналістів часто звинувачують у тому, що їх повідомлення роздмухують конфлікт, тому і лунають заклики щодо застосування цензури у висвітленні воєнних дій. Однак експерти переконані, що замовчування конфлікту призведе до заповнення інформаційної ніші чутками, неперевіреною інформацією, а ЗМІ натомість втратять довіру аудиторії [1; 215].

Зокрема, говорячи про особливості професії військового кореспондента, Ришард Капусціньський — польський журналіст, що працював на Близькому Сході, в Африці та Латинській Америці, автор низки документальних книг про історію та політичне життя цих регіонів, зазначає: «... До типу військового кореспондента, зазвичай, належить людина скромна, приязна, схильна до співпраці, невибаглива до умов. [...] Люди, які вирушають в такі місця, потребують більше, ніж просто професійної мотивації. Ця професія вимагає людей самовідданих. Часто немає води, виникають проблеми з транспортом, треба витримувати холод, приниження, побої, арешти. Я не зустрічав серед них авантюристів. Ці люди просто намагаються чинити якнайкраще, виконуючи свій обов'язок» (тут і далі авторський переклад з польської) [9; 229].

Складність завдання, що стоїть перед військовим кореспондентом, полягає не лише в специфіці об'єкту висвітлення, але й у формі подачі. Особливо, коли йдеться про публіцистику.

Публіцистика — словесна й візуальна сфери моделювання свідомості, вияв динамізму людського духу, політичне й морально-філософське освоєння історії та актуальної суспільної практики, всеохопний засіб формування особистості, площина зазначення вартостей та інтересів людей, соціальних груп і націй, втілення їх культурної ідентичності [2; 24].

Це передбачає значну відповідальність журналіста, його усвідомлення ваги своєї ролі у формуванні бачення пересічним реципієнтом геополітичних змін у світі, політичного підтексту військових конфліктів, аргументації проведення миротворчих операцій у «гарячих точках» тощо.

Аналізуючи публіцистику, де фігурували такі військові протистояння як лівансько-ізраїльське (12 липня-14 серпня 2006 року), російсько-грузинське (7–12 серпня 2008 року) та війна в Іраку і на Балканах в контексті досліджень Марчіна Полетило, ми дійшли висновку, що такі польські часописи, як «Rzecz-

pospolita» і «Gazeta Wyborcza», загалом, вважають своїм обов'язком продемонструвати читачам якомога ціліснішу і самодостатнішу картину перебігу конфліктів, проаналізувати їх причини, наслідки та геополітичне тло.

Узагальнюючи виявлені нами типові ознаки військової публіцистики у цих виданнях, ми можемо виокремити такі: гуманізм, пацифізм, тяжіння до безсторонності, упередженість, творення стереотипів і штампів, що межують з пропагандою.

Якщо говорити про **тяжіння до безсторонності**, то її найяскравішим виявом є подання офіційних позицій і коментарів з обох сторін протистояння, що стосується подачі всіх збройних конфліктів, про які ми говорили раніше.

Зрештою, прагнення не оминати увагою жодну з конфлікуючих сторін або принаймні об'єктивно продемонструвати позитивні і негативні моменти діяльності кожної з них можна чітко простежити під час комплексного опрацювання військової публіцистики на газетних шпальтах.

До прикладу, 4 липня 2006 року «Rzeczpospolita» надрукувала матеріал Пьотра Зиховича, де в контексті лівансько-ізраїльської війни йшлося про активне залучення дітей терористичними організаціями Близького Сходу до збройної діяльності. Матеріал відверто налаштований проти ХАМАСу. Надто яскравим є образ ліванського хлопчика, в кімнаті якого на стінах замість плакатів рок-зірок висять портрети провідних «терористів» ХАМАСу [24]. «Керівники терористичних мереж з відкритими обіймами вітають в своїх рядах дітей. Адже вони легковірніші і ними значно простіше маніпулювати. Їх багато, натуральний приріст на палестинських теренах у кілька разів більший, ніж в Ізраїлі, — тож їхнє життя не має жодної цінності» [24].

Проте в матеріалі того самого автора, опублікованого наступного дня, зображено обидві сторони конфлікту більш ніж об'єктивно. Пьотр Зихович розповідає про старовинне місто Хеврон, відоме тим, що на його території розташовані як ізраїльські, так і мусульманські святині. Місто перегороджене бетонними мурами, для уникнення конфліктів між представниками ліванського і єврейського народу. Ініціаторами конфліктів, згідно з матеріалом, виступають обидві сторони: «Євреї, будинки яких, як правило, вищі, кидають арабам на голови сміття, відра з піском, відходи. Обстрілюють їх феєрверками, а часом і з карабінів. Палестинці не залишаються в боргу. Вони кидаються камінням, стріляють у вікна» [25].

Більше того, якщо попередня стаття відверто налаштована проти ХАМАСу і визнає його типовою терористичною організацією, то в цій статті автор робить акцент на жертвовності ліванців і майже виправдовує агресію з їхнього боку. Наприкінці матеріалу автор наводить приклад: у 1994 році єврейський фанатик Борух Голдштейн з карабіном вдерся на мусульманську половину святині і вбив 29 присутніх, що молилися. «Араб, що опікується мечеттю, показує мені багато інкрустовані кольорові стіни, на яких видно численні сліди куль. Доки вони [євреї] тут є, про мир не може бути й мови» [25].

Гуманізм і пацифізм яскраво виявляються через демонстрацію трагізму людських жертв і наслідки військової агресії для пересічних громадян. Автори матеріалів широко практикують персоналізацію та індивідуалізацію постраждалих в часі війн.

Кричущу несправедливість людських смертей розкриває фраза мусульманки, наведена Пьотром Зиховичем у статті за 1-2 липня 2006 року: «Того

ізраїльського солдата викрало кілька людей з ХАМАСу, а платитимуть усі». В цьому матеріалі автор також описує молодого воїна ХАМАСу, юнака, якому не пасує війна, але для якого світ вже зводиться до перманентної боротьби: «Йому близько двадцяти років. Гель на волоссі, чорна футболка, модні витерті джинси. До такого вбрання не пасує карабін. Я питаю його, чи він боїться. — Звісно, я боюся, але не ізраїльських солдатів, а Аллаха» [26].

Названі риси без сумніву можна назвати позитивними. Така позиція видань не залишає читача байдужим, позиціонує війну і будь-яку агресію як відверто негативне явище, демонструє готовність зобразити конфлікт в його багатоаспектному вимірі, не абсолютизуючи жодну зі сторін як цілковите зло і, навпаки, не перетворюючи когось в єдину жертву протистояння.

А проте, порівнюючи висвітлення лівансько-ізраїльської війни та висвітлення російсько-грузинського конфлікту або ж війни в Іраку та на Балканах, ми змушені дійти висновку, що польські публіцисти демонструють таку схвальну безсторонність тільки тоді, коли військове протистояння не зачіпає польських інтересів. Нагадаємо, що у випадку з Іраком, польські війська взяли безпосередню участь в конфлікті, увівши на територію країни свої збройні сили, щодо Балкан, то інтервенція в Югославію військ НАТО розпочалась 24 березня 1999 року, і саме в березні Польща отримала членство в Альянсі. Якщо говорити про Росію, то це протистояння поляки взагалі вважають своєю особистою справою, крім того, що Польща активно підтримувала вступ Грузії в НАТО, в часі війни медіа неодноразово висловлювали острах, що після Грузії Росія може ввести війська до України, а звідти вже представляти реальну загрозу і самій Польщі.

І саме тут найяскравіше виявляється **упередженість** та вже згадуване нами **формування стереотипів та штампів**, що межують з пропагандою.

Висвітлюючи російсько-грузинський конфлікт, польські видання надалі намагаються відповідати високим професійним та морально-етичним стандартам. Йдеться і про відділення фактів від оцінок, і про наведення офіційних позицій та коментарів обох конфліктуючих сторін.

Проте, якщо говорити про публіцистику, то неупередженості і безсторонності їй дуже бракує. Практично всі матеріали представляють Росію в концентровано негативному світлі, зображують її як агресора і загарбника, прямо чи опосередковано натякаючи на те, що вона зміцніла настільки, що вже може становити загрозу не лише державам-сусідам, а і мало не всьому цивілізованому світу. «Росія, як і за часів, про які ми не хочемо згадувати, здобуває чергові міста сусідньої, незалежної держави [...]. З часів падіння комунізму, світ не мав справи з такою зухвалістю Москви» [7].

На шпальтах видання «Gazeta Wyborcza» з'являється матеріал, який з сильними нотками істерії лякає світ загрозою глобального панування Росії, натякаючи на месіанство Польщі, попередженнями якої світова громадськість так необережно нехтує: «Ми можемо невпинно пояснювати, що це не русофобія, а швидше наш багаторічний досвід. І що коли після Грузії, Молдови та кількох інших країн, прийде черга загрожувати Європі, ми зможемо із задоволенням сказати, що ми попереджали» [22].

Володимира Путіна, колишнього президента, а сьогодні прем'єр-міністра Російської Федерації, прирівнюють мало не до Сталіна. 11 серпня «Gazeta Wyborcza» публікує матеріал Яцека Жаковського, де автор стверджує: «Треба бути ідіотом, щоб не бачити, чим Путін відрізняється від Єльцина, і щоб не ро-

зуміти, що закінчилися добрі 90-ті, коли для себе і багатьох інших країн Польща відкрила вікно на Захід» [23]. 12 серпня в тому самому виданні Вацлав Радзівінович дає тверезу оцінку політичній ситуації в Росії: «Потім перед камерами він [Владімір Путін] виголосив рапорт про свою поїздку новому господареві Кремля [Дмітрій Медведєв]. Але з тону розмови було добре видно, хто, як то кажуть росіяни, в домі господар, а хто — гість» [18].

У контексті російсько-грузинського конфлікту польські публіцисти продемонстрували відсутність будь-яких ілюзій щодо мотивації росіян нападу на Грузію. Більше того, основна їхня частина була цілком однозначна в окресленні правдивих цілей і прагнень Москви в цьому протистоянні (нагадаємо, офіційною версією був захист Південної Осетії та Абхазії від етнічних утисків з боку Грузії).

Зокрема, у публікації газети «Rzeczpospolita» (автор Пьотр Кошчинський) зазначено: «Стратегічною метою є впровадження таких змін в самій Грузії, щоб вона знов потрапила в російську сферу інтересів і перестала домагатися вступу до НАТО і Європейського Союзу» [10].

На шпальтах цього видання Агнешка Лакома підсумовує мету росіян в цій війні: «Здається, що вже ніхто не повинен мати сумнівів щодо мети російської операції. Росіяни просто хочуть контролювати транзит каспійської нафти, перед тим довівши, що транспортування нафти через нестабільну територію Грузії, є небезпечним, і, як наслідок, невіддільним» [11].

Окрім корисливих економічних інтересів стосовно природних ресурсів, «Gazeta Wyborcza», а саме — Мирослав Чех, наголошують на необхідності збереження Росією політичної сфери впливу: «Провідники Росії хотіли цього конфлікту і довго до нього готувалися... За будь-яку ціну прагнули затримати марш Грузії в бік НАТО, мріючи за нагоди про реванш за поразку, якої, на їхнє переконання, зазнали на Кавказі» [4].

Така прозорливість польських медіа дивує, якщо порівнювати військову публіцистику під час російсько-грузинського конфлікту з публіцистикою, яка висвітлювала введення військ до Іраку. На той час провідні якісні польські видання фактично, без будь-яких сумнівів, підтримали інтервенцію США на територію Близького Сходу, не послуговуючись жодними іншими термінами, окрім як — «миротворча операція».

Зокрема «Gazeta Wyborcza» 24 лютого 2003 року пише про це так: «Мало сенсу в аргументах, що не можна втручатися на територію Іраку, скоро вони [Європейські країни] підтримуватимуть вбивства в Чечні, Східному Тибеті чи в Косово?» [20].

Або ж іще один, не менш яскравий, приклад: «Я не вважаю, що Саддам був хоч трохи кращим від Слободана Мілошевича, а все ж його судить Міжнародний Трибунал в Гаазі. Я не хотів би применшувати злочинів Мілошевича, але порівняно з Хусейном міг би зійти за ангела невинності» [3].

Важливою складовою пропагандистських тенденцій в польській військовій публіцистиці ми можемо назвати ставлення публіцистів до держав і політичних організацій, які є головними геополітичними акторами сучасного світу (Європейський Союз, включаючи окремі європейські держави, та Сполучені Штати Америки).

Марчін Полетило, автор книги «Пропаганда в ліберальній демократії» порівнює військові кампанії на Балканах проти режиму Слободана Мілошевича та в Іраку проти Садама Хусейна, він робить висновок, що, не зважаючи на те,

що минули роки, засоби та ідеологічні рушії пропаганди в польській публіцистиці залишилися тими самими. Навіть більше, вони залишаються актуальними і вражають силою впливу, який здійснюють на суспільну думку.

Сучасна інтервенція не вимагає від західних суспільств надто великої реакції, і, якби не медіа, вона могла б залишитись непоміченою. Тому військова пропаганда не апелює безпосередньо до присвяти чи втрати життя (про героїчну смерть говорить рідко і тільки *post factum*), вона має на меті, передусім, домогтися згоди обивателя (або ж хоча б уваги) на реалізацію такої політики. Така пропаганда радше заспокоює, ніж пробуджує емоції, її мета — утвердити в суспільстві переконання: влада знає, що робить, а зло, проти якого вона виступає, — абсолютне (і тому варто втрутитися у його подолання) [16; 14].

На прикладах публіцистики видань «Gazeta Wyborcza» і «Rzeczpospolita» у часовому відрізку від 1 грудня 2002 року до 31 травня 2003 року Марчін Полетило демонструє пропагандистські механізми, пов'язані з виправданням інтервенції військ США в Ірак, та порівнює ситуацію на Близькому Сході із ситуацією в колишній Югославії.

«Дії ООН чи Європи представляють за допомогою визначень, забарвлених однозначно негативно, які протиставляють позитивним діям США. І навпаки — дії США представлені позитивно, протиставляються діям Європи» [16].

У пресі того часу на позначення ефективності дій Сполучених Штатів трапляються такі тези:

— «змусили до кінця війни» [8].

— «сьогодні поклали край будь-якій військовій авантюрі» [21].

— «призвели до закінчення війн на Балканах» [17].

«Дії американців виражають, зазвичай, за допомогою dokonаних дієслів.

Це створює враження поважності і ефективності, водночас створює переконання, що конфлікт завдяки цьому завершився» [5].

Наші спостереження доводять, що з плином часу, ситуація не змінилася. До того ж, навіть враховуючи той факт, що фактично США жодним чином не допомогли Грузії, польські публіцисти продовжують їх виправдовувати і вбачати в них основний рушій миротворчого врегулювання міжнародних конфліктів.

Наведемо приклад: Пьотр Гіллерт у виданні «Rzeczpospolita» (12 серпня 2008 року) наполягає на виправданні безсилля Сполучених Штатів: «Проблема полягає в іншому. Америка більш ніж активно присутня в Іраку і в Афганістані, аби мати сили і засоби на серйозне залучення будь-де ще, [...] вона більше не має часу на утримування двосторонніх стосунків в інших регіонах світу [...]» [5]. У матеріалі він пише про потребу допомоги Грузії і втихомирення Росії, проте, висловлюючи сумнів стосовно спроможності Заходу реалізувати таку допомогу, він із сарказмом ставить наприкінці риторичне запитання: «Питання тільки, хто б мав мобілізувати Захід до таких дій? Америка?» [5].

На противагу США, Європа, Євросоюз, ООН і їхні дії на Балканах, а отже, в перспективі, і в стосунку до Іраку представлені в якнайгіршому світлі. Їм інкримінують:

— «безсилля» [13].

— «непридатність» [6].

— «імпотенція» [12].

«[Європа] Сконцентрована на своїх проблемах, пригнічена низьким господарським зростом, позбавлена особистісного керівництва, воліла б закрити очі на все, що відбувається за її межами» [14].

«В своїй історії ООН не запобігла жодному конфліктові» [15].

Дії Європи часто означають дієсловами з часткою «не»: не вміла, не запобігла, не зашкодила, не була в стані тощо.

Аналогічно до того, що позиція польських ЗМІ щодо США на сьогодні не змінилась, європейська спільнота так само не здобула в них особливої прихильності.

Зокрема, говорячи про Німеччину в контексті її партнерських стосунків з Росією, Александра Рибинська, що дописує до «Rzeczpospolita», переконує в апатії і меркантильності цієї держави, нехтуванні нею права Грузії на незалежність: «Збройний конфлікт між Росією і Грузією поставив перед дилемою: повестись цинічно і підтримати Москву, від якої залежить забезпечення країни нафтою і газом, чи підтримати боротьбу за незалежність кавказької республіки?» [19]. А. Рибинська продовжує розвивати свою думку в доволі саркастичних тонах: «Зараз, коли Грузія підписала перемир'я і погодилася на завершення боїв, а Москва продовжує бомбардувати грузинські міста, навіть найбільшим приятелям Росії в німецькій політичній еліті важко боронити «миротворчий» характер московської операції» [19].

«Gazeta Wyborcza» в цьому плані менш категорична, проте її автори також неодноразово наголошували в своїх матеріалах на потребі втручання світової, зокрема, європейської громадськості в російсько-грузинський конфлікт. До прикладу, Мирослав Чех закликає: «Якщо Росія не виведе війська, міжнародна спільнота повинна визнати російську державу агресором, який пішов усупереч головним засадам міжнародного права. [...] Кремль повинен зрозуміти, що Грузія не друга Чечня, яку можна нищити, ведучи на її території нескінченні війни» [4].

Таким чином, з наведеного нами аналізу сучасної газетної польської публіцистики ми можемо зробити висновок, що, попри тягу до безсторонності, гуманізм та пацифізм аналізованих матеріалів, видання не можуть уникнути певного моралізаторства, стереотипності мислення та творення штампів.

Безперечно, в контексті різноманітних збройних протистоянь важливо розставити акценти. Публіцистика — це не байдужий переказ фактів і холодний причинно-наслідковий аналіз головних тез конкретної події. Публіцист зобов'язаний викликати в реципієнтів емоції, стимулювати їх до роздумів, оцінок, зрештою, до морального і емоційного співпереживання людського горя, хай навіть в іншій частині земної кулі. Проте публіцист, який висвітлює події в «гарячих точках», не може свідомо стати на той чи інший бік у збройному протистоянні, обирати, кого підтримати.

Складність військової газетної публіцистики — це пошук балансу між холодною, байдужою відстороненістю і пристрасним агітаторством, залякуванням однієї та сліпою відданістю іншій стороні протистояння.

Якщо, як ми вже зазначали, в контексті конфліктів, що мало зачіпають польські інтереси, як, скажімо, у випадку з лівансько-ізраїльською війною, газетним публіцистам практично вдається віднайти цей баланс, то, коли йдеться про сфери тих чи інших зацікавлень або ж страхів польського соціуму, відчайдушне балансування зазвичай сильно переважається на користь іншого.

Очевидно, що публіцист має значно більше право на висловлення особистої позиції порівняно, скажімо, з репортером, який відповідає за написання звітів, новин та репортажів з місця військових дій. Проте, він не повинен забувати про обмеженість авторських розмірковувань на газетних шпальтах, адже, так чи інакше, це засоби масової інформації, які, формуючи думку громадськості, не повинні виходити за рамки своїх повноважень.

1. *Іванов В. Ф., Сердюк В. Є.* Журналістська етика. — К.: Вища шк., 2007. — 214–216 с.
2. *Лось Й. Д.* Публіцистика й тенденції розвитку світу: Навчальний посібник для вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації. У 2-х ч.: Ч. 1. — Львів: Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2007. — 376 с.
3. *Amin B.* Do ostatniego zbrodniarza // *Gazeta Wyborcza*. — 2003.05.10-11. — <http://szukaj.wyborcza.pl/archiwum/0,0.html>
4. *Czech M.* Gruzja nie może stać drugą Czechenią // *Gazeta Wyborcza*. — 2008.08.11. — <http://szukaj.wyborcza.pl/archiwum/0,0.html>
5. *Gillert P.* Niezwzkle miękka twardość Stanów Zjednoczonych // *Rzeczpospolita*. — 2008.08.12. — <http://www.arch.rzeczpospolita.pl>
6. *Glucksmann* Paryż nie myli // *Rzeczpospolita*. — 2003.02.03. — <http://www.arch.rzeczpospolita.pl>
7. *Haszczyński J.* Niepodległa Gruzja woła o pomoc // *Rzeczpospolita*. — 2008.08.12. — <http://www.arch.rzeczpospolita.pl>
8. *Ignatieff M.* Brzemie imperium // *Rzeczpospolita*. — 2003.01.25-26. — <http://www.arch.rzeczpospolita.pl>
9. *Kapuściński K.* Lapidarium. — Warszawa: Czytelnik, 2002. — 502 с.
10. *Kościński P.* Kreml już powiedział: zmusi Gruzję do pokoju // *Rzeczpospolita*. — 2008.08.08. — <http://www.arch.rzeczpospolita.pl>
11. *Łakoma A.* Konflikt nie tylko polityczny // *Rzeczpospolita*. — 2008.08.25. — <http://www.arch.rzeczpospolita.pl>
12. *Mead W. R.* Tragedia OWZ, nie świata // *Gazeta Wyborcza*. — 2003.04.8-9. — <http://szukaj.wyborcza.pl/archiwum/0,0.html>
13. *Nowak-Jeziorski A.* Przewyciężyć słabość // *Rzeczpospolita*. — 2003.03.27. — <http://www.arch.rzeczpospolita.pl>
14. *Olechowski A.* Bezpieczeństwo głupcze // *Gazeta Wyborcza*. — 2002.12.21-22. — <http://szukaj.wyborcza.pl/archiwum/0,0.html>
15. *Paliwowa P.* Pacyfizm małych dziewczynek // *Rzeczpospolita*. — 2003.04.08. — <http://www.arch.rzeczpospolita.pl>
16. *Poetyło M.* Propaganda wojenna w liberalnej demokracji. — Toruń: Adam Marszałek, 2008. — 166 s.
17. *Pięciak W.* Wolność czy pokój // *Rzeczpospolita*. — 2003.03.22-23. — <http://www.arch.rzeczpospolita.pl>
18. *Radziwiłowicz W.* Z wojną Putinowi do twarzy // *Gazeta Wyborcza*. — 2008.08.12. — <http://szukaj.wyborcza.pl/archiwum/0,0.html>
19. *Rybińska A.* Niemiecka szyzofrenia wobec konfliktu w Gruzji. — *Rzeczpospolita*. — 2008.02.12. — <http://www.arch.rzeczpospolita.pl>

20. *Skalski E.* Nawet wbrew opinii publicznej // Gazeta Wyborcza. — 2003.02.24. — <http://szukaj.wyborcza.pl/archiwum/0,0.html>
21. *Unger L.* Hipokryzja // Gazeta Wyborcza. — 2003.03.25. — <http://szukaj.wyborcza.pl/archiwum/0,0.html>
22. *Węglarczyk B.* Nie słyhać nas w Europie // Gazeta Wyborcza. — 2008.08.13. — <http://www.szukaj.wyborcza.pl/archiwum/0,0.html>
23. *Żakowski J.* Nikt nie chce umrzeć za Cchinwali // Gazeta Wyborcza. — 2008.08.11. — <http://www.szukaj.wyborcza.pl/archiwum/0,0.html>
24. *Zychwicz P.* Dziesięć intifada // Rzeczpospolita. — 2006.07.04. — <http://www.arch.rzeczpospolita.pl>
25. *Zychwicz P.* Strażnicy grobowców // Rzeczpospolita. — 2006.07.05. — <http://www.arch.rzeczpospolita.pl>
26. *Zychwicz P.* Gaza szykuje się na izraelską ofensywę // Rzeczpospolita. — 2006.07.1-2. — С. 5.

CURRENT ARMED CONFLICTS IN PUBLICATIONS «RZECZPOSPOLITA» AND «GAZETA WYBORCZA»

Galyna Korba

Ivan Franko National University of Lviv,
Chuprynky Street 49, 79044, Lviv, Ukraine
Tel. office: (032) 239-47-75
E-mail: journft@franko.lviv.ua

The article discusses Polish experience of the depicting of military conflicts that is based on the examples of the most influential editions such as «Rzeczpospolita» and «Gazeta Wyborcza».

Key words: journalism, military conflict, «rouble spots», Polish press, «Rzeczpospolita», «Gazeta Wyborcza».

СОВРЕМЕННЫЕ ВООРУЖЕННЫЕ КОНФЛИКТЫ В ПУБЛИКАЦИЯХ ИЗДАНИЙ «RZECZPOSPOLITA» И «GAZETA WYBORCZA»

Галина Корба

Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Генерала Чупрынки, 49, 79044, Львов, Украина
Тел. оф.: (032) 239-47-75
E-mail: journft@franko.lviv.ua

Проанализирован польский опыт освещения военных конфликтов на примере наиболее влиятельных польских изданий «Rzeczpospolita» и «Gazeta Wyborcza».

Ключевые слова: журналистика, военный конфликт, «горячие точки», польская пресса, «Rzeczpospolita», «Gazeta Wyborcza».

*Стаття надійшла до редколегії 04.09.2009
Прийнята до друку 14.10.2009*